

Mei 2007

Innovatie- Netwerk

InnovatieNetwerk genereert grensverleggende vernieuwingen in landbouw, agribusiness, voeding en groene ruimte en zorgt ervoor dat die door belanghebbenden in de praktijk worden gebracht.

➤ Meer informatie over InnovatieNetwerk:
www.agro.nl/innovatienetwerk

InnoFisk is een initiatief van InnovatieNetwerk.

➤ Wilt u meer weten over dit onderwerp, dan kunt u contact opnemen met Henk Huizing van InnovatieNetwerk (tel. 070-3785777 of 06-51966359; e-mail h.j.huizing@innonet.agro.nl).

InnoFisk-Pilot Volendam

Realisatie van het InnoFisk-concept in Volendam komt naderbij

Wie Volendam zegt, zegt paling

Volendam is bij iedereen bekend als het mooie vissersdorp aan het IJsselmeer. Decennia lang leefde de bevolking hoofdzakelijk van de visvangst. Baars, paling en spiering zorgden traditiegetrouw voor brood op de plank van de IJsselmeervissers. Maar bovenal: wie Volendam zegt, zegt paling. Wie kent niet de stalletjes met overheerlijke gerookte paling. Vers gevangen in het IJsselmeer. En wilde je de lekkerste paling? Dan ging je meteen naar de haven van Volendam.

Maar Volendam verliest zijn glans. De oude Zuiderzeeballade voorspelde het al. Het IJsselmeer zal nooit meer zijn zoals het was. De visserij verdwijnt. De paling is schaarser dan ooit. Waar decennia geleden de helft van de bevolking nog leefde van visvangst en visverwerking is dat nu nog slechts een kwart. Paling eten aan de havenkant is zo goed als geschiedenis. Volendam is geschiedenis..... of toch niet??

Een nieuwe koers

Iedereen is het er ondertussen over eens dat de visserij zoals hij was, niet terug zal keren.

Maar er is een alternatief. Volendam wil de geschiedenis voor een deel doen herleven en zijn schepen nog één keer terugroepen naar de haven. Dan krijgt de haven weer de aantrekkingskracht van vroeger. Met actie, geuren en beleving.

Er is wel een verschil met vroeger. Die schepen zullen nooit meer varen. Maar zij moeten onderdak bieden aan vissen - in

de schepen wordt vis gekweekt. Onder optimale condities. En dat levert lekkere vis op van de allerbeste kwaliteit...; vis die je ter plekke kunt eten.

Het concept InnoFisk als inspirator

InnovatieNetwerk presenteerde in mei 2005 een haalbaarheidsstudie naar een vorm van visteelt aan boord van een schip. Er werden hoge eisen gesteld aan duurzame teeltmethoden samen met een vergaand hergebruik van reststromen en een sterk teruggedrongen gebruik van vismeel en visolie. Puur technologisch gezien is dat mogelijk. Of dat nu al economisch haalbaar is, valt te betwijfelen.

Ondertussen blijkt in de Zwarte Zee, dat visteelt aan boord van een schip wel degelijk mogelijk is. Het Turkse bedrijf Denizan Maritime Inc. bouwt met Nederlandse technologie schepen om, zodat er vis in kan worden geteeld. Daarbij worden echter nog bij lange na niet de stringente eisen van het InnoFisk-concept gehanteerd.

Vertaalslag naar Volendam

Naar aanleiding van de verschijning van de InnoFisk-haalbaarheidsstudie publiceerde De Telegraaf een artikel over het concept. Daarin werd ook een

EAT, Rotterdam

lans gebroken voor meer aandacht voor visteelt in Nederland. En een daaraan gekoppelde betere kennisontwikkeling, kennisimplementatie en communicatie. Er zou moeten worden nagedacht over een varende, grootschalige Europese visteelt onderzoeksfaciliteit (zie impressie hierboven).

Dit artikel werd gelezen door een aantal Volendamse ondernemers, die al langere tijd op zoek zijn naar oplossingsrichtingen voor het doorbreken van de teloorgang van de visserijsector en daaraan gelieerde activiteiten in Volendam. In Volendam is ongeveer 20% van de werkende bevolking actief in de visbranche. En dan is er nog geen rekening gehouden met de aantrekkelijke werking van de visserijactiviteiten op de toeristenindustrie en de horeca.

De Volendamse ondernemers namen contact op met InnovatieNetwerk en al vrij snel werd besloten om een haalbaarheidsstudie uit te voeren naar de

mogelijkheid om het InnoFisk-concept in of bij de haven van Volendam te realiseren.

InnoFisk-Pilot Volendam

De verkenning van de mogelijkheden daartoe verschijnt binnenkort¹ en er is nu inzicht in de mogelijkheden en belemmeringen om visteelt aan boord van uit de vaart genomen kotters in de haven van Volendam te kunnen bedrijven. Daarnaast is onderzocht, of er publieke middelen zijn waarmee het project mede kan worden gerealiseerd. Deze verkenning vormt daarmee als het ware een prematuur business plan, dat als basis kan dienen voor een operationeel plan ten behoeve van de realisatie van het project.

Door toepassing van het InnoFisk-concept in de haven van Volendam wordt een aantal kansen voor Volendam aangereikt:

- a) men stapt (voor een deel) over van visserij naar duurzame visteelt ten behoeve van de productie van vis voor consumptie en verwerking

- b) er wordt pootvis geproduceerd die wordt uitgezet om de visserij kansen te bieden
- c) door deze aanpak is het ook mogelijk een goed beeld te krijgen van de biologische aspecten van vispopulaties
- d) er wordt werkgelegenheid gecreëerd in de hele visketen (teelt, verwerking, distributie en verkoop)
- e) de haven krijgt een nieuwe functie en trekt opnieuw toeristen aan, waarvan met name de horeca zal profiteren.

Hoe het er mogelijk uit gaat zien? Zie een artist's impression op de achterpagina.

Natuurlijk is dit nu nog een toekomstbeeld. Maar Volendam wil hier wél naar toe. Volendam wil weer de bruisende plek zijn waar je kunt genieten. Met een prachtig lokaal product.

Is dit wel haalbaar?

Zoals verwacht zijn er met betrekking tot de technische haalbaarheid geen noemenswaardige belemmeringen die de teelt van vis aan boord van een schip in de weg staan.

Twee technisch-wetenschappelijke aspecten moeten wel nader worden onderzocht vooraleer ze in de praktijk kunnen worden toegepast. Hiertoe behoren het werken met twee verdiepingen van kweekbassins op één schip. Aanvullend onderzoek naar de juiste belichting en stabiliteit van de kweekbassins is ook noodzakelijk. Op langere termijn zou men ook kunnen overwegen om meerdere vissoorten of vis en schaaldieren te kweken in één bassin. Aanvullend onderzoek naar geschikte diersoorten voor kweek in éénzelfde kweekomgeving is gewenst.

¹ *InnoFisk-Pilot Volendam - Verkenning naar de implementatie van het InnoFisk-concept in Volendam, rapportnr. 07.2.161, InnovatieNetwerk, juni 2007.*

Selectie vissoort is cruciaal

De selectie van de te kweken vissoort(en) moet weloverwogen plaatsvinden en is cruciaal voor de winstgevendheid van het concept. Verschillende factoren moeten in de overwegingen worden meegenomen. De belangrijkste zijn: marktpotentie, aanwezige teeltkennis, snelheid waarmee een marktrijp gewicht wordt bereikt, duurzaamheid, diversificatie en toegestane kweekdichtheid.

Complexe wet- en regelgeving

De wet- en regelgeving voor het kweken van vis aan boord van een schip is zeer complex en vereist de nodige expertise en ervaring. Men heeft te maken met wetten en richtlijnen van lokale, nationale en Europese overheden. Verder heeft de beslissing om het schip binnen dan wel net buiten de haven te leggen directe gevolgen voor de te volgen wet- en regelgeving en heeft men in de afzonderlijke gevallen met verschillende instanties te maken.

Investeringen en operationele kosten

Als men in staat is om een saneringskotter aan te schaffen, dan blijven de investeringskosten relatief beperkt. De operationele kosten kunnen sterk uiteenlopen afhankelijk van de gekozen vissoort. Het is dus van groot belang om de visselectie weloverwogen te doen.

Projectteam

Alvorens men besluit om tot realisatie van het concept over te gaan, is het wenselijk om een professioneel projectteam samen te stellen. In het projectteam moet de volgende expertise aanwezig zijn:

1. kennis van visteelt
2. expertise op het gebied van financiering en management
3. expertise op het gebied van wet- en regelgeving

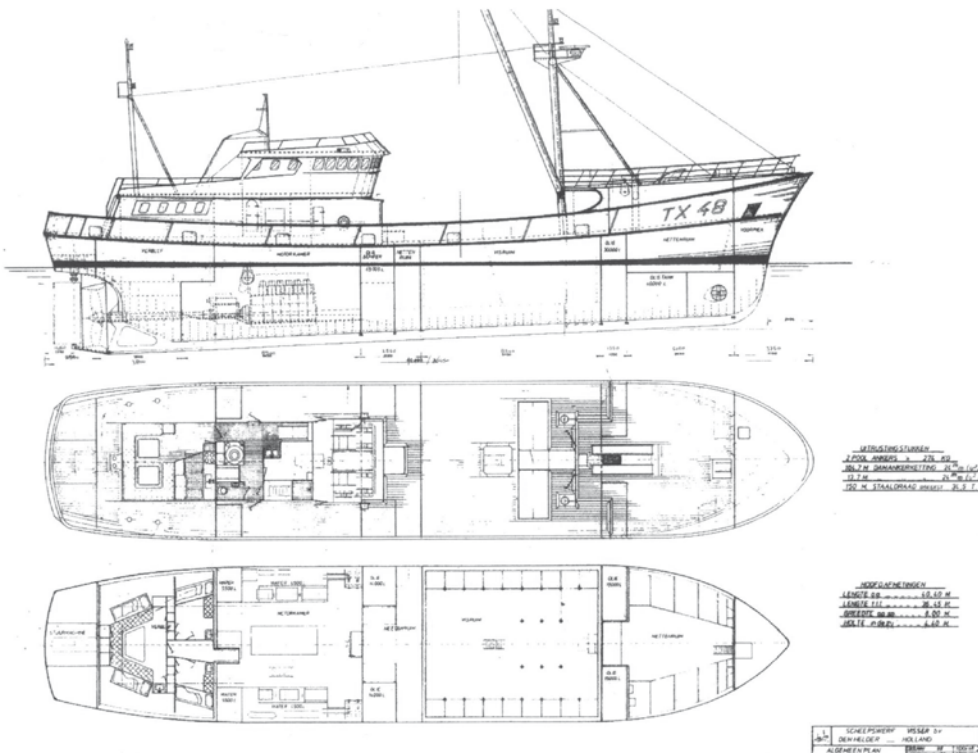
Financiering

De subsidiemogelijkheden voor de realisatie van het concept zijn beperkt. Volendamse ondernemers moeten zelf een bereidheid tot investeren uitspreken, vooraleer co-financiering van publieke en overige private partijen kan worden verwacht. Zodra een keuze is gemaakt over de te kweken vissoort en het schip, kan een uitgebreid investerings- en financieringsplan worden opgesteld.

Hoe verder?

De verkenning is ondertussen in concept aan Volendamse partijen voorgelegd en de conclusies en aanbevelingen zijn met hen doorgenomen. Er is bereidheid om op basis van de conclusies van de verkenning door te gaan en een operationeel plan op te stellen.

Dit operationeel plan kan vervolgens een basis vormen voor verdere gesprekken met banken en overheidsinstanties, zoals de provincie Noord-Holland, het ministerie van LNV en eventueel de Europese Commissie.

Een geschikte kotter?

Mei 2007

*Artist's impression
EAT, Rotterdam*